مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

عبدالوکیل داوری ۲۰۲۰/۰۱/۱۱

جاسوس کیست؟

درین اواخر کلمهٔ جاسوس و جاسوسی زیاد ترین استعمال کننده پیدا کرده است. بیمورد نخواهد بود تا معلومات گرد آورده شده ذیل را تقدیم دوستان کنم.
خبرکش، خبرچین، جستجوکننده خبر، اخبار و اسرار (spy) : جاسوس آنکه اخبار و اطلاعات کسی یا موسسه ای و یا کشوری رامخفیانه گرد آورد و بشخص یا موسسه و یا کشوری دیگر اطلاع دهد. جمع آن جواسیس است.
جاسوسی: (espionage, spying) جاسوس در لغت به معنی خبر پرسی، جستجو کننده خبر، کسی که اخبار و اسرار شخصی و یا اداری یا مملکتی را به دست بیاورد و به دیگری اطلاع دهد، می‌باشد و مترادف با تجسس می‌باشد.
جاسوسی و تجسس از نظر لغوی و واژه شناسی عبارت است از کنجکاوی کردن، بررسی کردن، تفحص کردن، خبر جستن از اموری که باید پنهان بماند.
برخی از حقوق‌دانان در تعریف جاسوس گفته‌اند که جاسوس به شخصی اطلاق می‌شود که در تحت عناوین غیرواقعی و مخفیانه به نفع خصم درصدد تحصیل اطلاعات باشد.
انگیزه جاسوسي: در شرایط عادی و نورمال هیچ کسی مایل به خیانت به کشورش و یا ارگانی که در آن فعالیت دارد نیست، ولی در شرایط خاصی به اجبار دست به خیانت می زند. شانتاژ جنسی، تحقیر و ارتشا مواردی از رایج ترین شیوه های اجبار افراد به همکاری اطلاعاتی است در خصوص رشوه واخذ پول، هنگامی که یک مقام دولتی رشوه می گیرد، تا مدتها در اختیار رشوه دهنده قرار می گیرد و مجبور به اطاعت و ارائه معلومات می شود.
به همین منوال ارائه معلومات و اطلاعات ازطرف شخص تحقیر شده تسلی بخش ،افزاینده آرامش وارضا کننده است.
جاسوسي (خبرچینی) انواع مختلفي دارد، برخي فقط یک بار در زندگي‌شان آن را انجام مي‌دهند و برخي به عنوان شغل و به صورت حرفه‌اي آن را دنبال مي‌کنند.
جاسوسي انگیزه‌هاي متفاوتي دارد. یک عده مستقیماً پول مي‌گیرند و جاسوسي مي‌کنند، بعضي‌ها پول نمي‌گیرند ولي به خاطر منافع شخصی، گروهی، لسانی و حزبی شان دست به جاسوسي مي‌زنند و یک گروه هم هستند که ناخودآگاه جاسوسي مي‌کنند .

خلاصه که در همه جا و در همه موارد مي‌شود جاسوسي کرد، از میدان جنگ گرفته تا سیاست وحوزه علم و صنعت.
تمرکزفعالیت جاسوسان را نکات آتی تشکیل میدهد: جمع آوری معلومات در مورد نقاط ضعف حکومت ها ، احزاب و تشکیلات سیاسي موافق حکومت و اپوزیسیون ، جمع آوری معلومات و اطلاعات برنامه‌هاي مختلف حکومت، اطلاعات نظامي و تخمین قدرت دفاعي کشور (احصائیه پرسونل، نوع و تعداد تجهیزات نظامي وموقعیت قطعات وجزء وتام ها)، جمع آوری معلومات درمورد شخصیت‌هاي مهم ، نفوذ در مراکز علمي و تحقیقاتي، اقتصادي، فرهنگي وغیره.
معلومات های ارائه شده جاسوسان (منبع ارائه معلومات) برویت تجربه وشناخت از طرف انالیست های مرجع فرمایش دهنده جمع آوری معلومات به سه کتگوری ذیل دسته بندی میشود:
منبع معتبر و مؤثق، اطلاعات این گروپ همواره منحیث مؤثق ترین منبع شمرده میشود.

گروپ دومی جاسوسانی اند که اطلاعات این گروپ در حدود ۵۰ فیصد قابل اعتماد است وگروپ سوی معمولاً معلوماتی را ارائه میکنند که نه تنها قابل اعتبار نیست بلکه چندان به درد خور هم پنداشته نمیشود.
بیمورد نخواهد بود اگر در مورد نخستین سازمان های اطلاعاتي وجاسوسي جهان نیزآشنا شویم.
نخستین سازمان اطلاعاتي وجاسوسي در سال ۱۹۰۹ در بریتانیا تاسیس شد. کارکنان این سازمان وظیفه داشتند اسرار مخفي کشور خود را حفظ کنند و اسرار کشورهاي دیگر را به دست بیاورند. متعاقباً کشورهاي دیگر مثل آلمان (در

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۱۹۱۳)، روسیه (در ۱۹۱۷) و فرانسه (در ۱۹۳۵) سازمان هاي اطلاعاتي وجاسوسي شان راتاسیس کردند. امریکا تشکیل ساختار اطلاعات ملي در این کشور را درسال ۱۹۴۷ به وجود آورد.
جرم جاسوسی، جرم سازمان یافته که در آن اطلاعات حیاتی یک کشور در اختیار کشور یا کشورهای دیگر قرار می‌گیرد یا ارائه اطلاعات اقتصادی ومشخصات امتعه تولیدی یک تصدی که از جمله اسرارتصدی به شمار میرود، در اختیار یک تصدی یا تصدی های دیگرمجاز نیست وجرم پنداشته میشود.
جرم جاسوسی در قانون جزای افغانستان: در نظام حقوق جزای افغانستان جرم جاسوسی تعریف نشده است صرف احکام مجازات آن بیان شده است.
در قانون جزای افغانستان جرم جاسوسی در دو حالت جنگی، غیرجنگی احکام متفاوت دارد اگر کسی در حال جنگ به جمع آوری اطلاعات دفاعی اقدام کند که هدف از آن ضربه زدن به قدرت نظامی کشور باشد و اطلاعات نظامی را در اختیار کشوری که متخاصم با دولت افغانستان است، قرار دهد به اعدام محکوم می‌گردد ماده ۱۷۸ قانون جزای افغانستان مقرر می‌دارد":هرگاه شخص در زمان جنگ به نحوی از انحا سری از اسرار دفاعی کشور را به دولت خارجی یا اشخاصی که به نفع آن دولت کار می‌کنند تسلیم یا افشا نماید به اعدام محکوم می‌گردد."
در ماده ۱۷۳ قانون جزایی افغانستان ارقام گردیده که":هرگاه شخص مرتکب عملی گردد که در نتیجه آن اراضی دولت افغانستان تماماً یا قسمت تحت حاکمیت دولت خارجی قرار گیرد و یا به استقلال یا تمامیت ارضی آن صدمه وارد گردد و یا قسمتی از اراضی تحت حاکمیت دولت از اداره آن مجزا شود، به اعدام محکوم می‌گردد"
در این ماده جرم خیانت به کشور را تعریف چنین نموده است که ":اگر عمل کسی موجب شود که در نتیجه آن عمل، حاکمیت کشور آسیب پذیر گردد مجازات مرتکب اعدام است ".
در ماده۱۹۱ قانون جزای افغانستان تسجیل شده که" :هرگاه شخص به دولت خارجی یا اشخاصی که به نفع آن دولت کار می‌کنند اخبار، معلومات، اشیا، مکاتیب اسناد، نقشه‌ها، رسم‌ها و سایر اشیایی مربوط به دوایر حکومتی، تصدی‌های دولت یا مؤسسات عام المنفعة که به مصالح سیاسی یا دفاعی کشور مربوط نباشد و نشر توزیع آن به اشخاص خارجی مطابق احکام یا مقررات ممنوع شناخته شده باشد تسلیم نماید، به حبس متوسط یا جزایی نقدی که از دوازده هزار افغانی کمتر و از شصت هزار افغانی بیشتر نباشد محکوم می‌گردد".
قانون جرایم افغانستان علیه امنیت داخلی و خارجی، خیانت به وطن را خیانت ملی پنداشته وتصریح کرده که" :اعمال عمدی تبعه جمهوری اسلامی افغانستان علیه حق حاکمیت مردمی، صیانت، تمامیت ارضی، استقلال و امنیت ملی و قابلیت دفاعی کشور می‌باشد که عبارت است از: پیوستن به دشمن، فعالیت مسلحانه علیه حاکمیت مردمی، جاسوسی، تسلیمی نیروها، واگذاری سلاح، تخنیک محاربوی، استحکامات و سایر وسایل پیشبرد جنگ، در اختیار گذاشتن معلومات حاوی اسرار دولتی و نظامی به کشورها یا سازمان‌ها و یا گروه‌های ضد دولتی، تشریک مساعی و همکاری با کشورهای خارجی یا سازمانها یا گروه‌های ضد دولتی در اجرای فعالیت خصمانه شان علیه جمهوری اسلامی افغانستان توطئه به منظور کسب قدرت دولتی، مرتکب جرم خیانت به وطن به جزای حبس دوام یا اعدام و مصادره دارایی محکوم می‌گردد".
حال که در موردجاسوس ، جاسوسی، انگیزه های جاسوسی،تمرکزفعالیت جاسوسان، نخستین سازمان های اطلاعاتي وجاسوسي جهان ، جرم جاسوسی وقانون جزای افغانستان آشنا شدیم بیائید بدانیم در کشور ما به کی ها جاسوس خطاب میشود:

۱ .آنانیکه واقعاً جاسوس اند و فعالیت شان تقریباً برای همگان نا مرئی و نامحسوس است.شناخت این گروپ یک اندازه مشکل است. معمولاً این گروپ بعد از مدتی درصورت تخطی ازدساتیرتوسط استخدام کننده شان افشا میشود.

۲ .آنانیکه در موردشان بدون سند وحجت حدس وگمانه زنی میشودکه گویا جاسوس اند.
کتگوری دوم شامل اشخاصی میشوند که اعمال شان از طرف قضاوت کننده ، ضد منافع علیای کشور محسوب میگردد ویا نظر به لیاقت ، کاردانی وفهم اش همواره در ارتقأ اند وپله های ارتقأ را می پیمایند.
چون قضاوت کننده محترم ما لیاقت ،کاردانی وفهم وی را ندارد از روی حسادت وناتوانی وبرای ارضای خاطر خود طرف را جاسوس خطاب میکند.
این روحیه نه تنها در داخل کشور معمول ومروج است بلکه در خارج از کشور نیزما افغان ها دربین خود چنین قضاوت کننده های محترم داریم. هرگاه کدام یکی از شناخته گان شان مقامی را احراز کنند ویا به کار مناسبی دست یابد قضاوت کننده محترم که کار مناسبی نیافته به طرف مقابل همین کلمه جاسوس را نثار میکند.
امید است معلومات فوق در مورد جاسوس به درد خور بوده باشد وروزی برسد که ازنثار کردن کلمه جاسوس به هر کس ابأ ورزیم.

پایان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ